

Sygn. akt IV U 383/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2021 roku w Sieradzu

odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 22.04.2021 r. Nr (...)

w sprawie M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o zwrot dodatku pielęgnacyjnego

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że prawo M. P. do dodatku pielęgnacyjnego za miesiące: styczeń, luty, czerwiec, wrzesień i grudzień 2020 roku nie ulega zawieszeniu i kwoty wynikające z tegoż dodatku za wskazane okresy nie podlegają zwrotowi.

Sygn. akt IV U 383/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 22.04.2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 22.07.1992r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. z 1992r., nr 58, poz. 290 ze zm.), dokonał M. P. miesięcznego rozliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z przychodem uzyskanym w poszczególnych miesiąca w roku 2020. Ustalono, że przychód osiągnięty w poszczególnych miesiącach rozliczanego okresu, po uwzględnieniu8 dobrowolnej wpłaty na FUS, uzasadniał zmniejszenie albo zawieszenie świadczenia łącznie o 11.276,34zł. Wobec powyższego w/w jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 3874,56zł. Powyższą decyzję w/w zaskarżyła w części dotyczącej zawieszenia prawa do dodatku pielęgnacyjnego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania argumentując, że zawieszenie prawa do świadczenia głównego – renty z tytułu niezdolności do pracy, powoduje także zawieszenie prawa do dodatku pielęgnacyjnego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. P., urodziła się (...), pozostaje w zatrudnieniu.

Od 1.12.1995r. uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym (bezsporne).

Decyzją z 2.04.2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2020r., poz. 53) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 22.07.1992r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. z 1992r., nr 58, poz. 290 ze zm.), dokonał M. P. miesięcznego rozliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z przychodem uzyskanym w poszczególnych miesiącach w roku 2019. W związku z przekroczeniem od lipca 2019r. 130% przeciętnego wynagrodzenia, od 1.07.2019r., prawo do renty zostało zawieszone. Wypłacone świadczenie powinno zostać zmniejszone o kwotę 1322,01zł.; wraz z prawem do renty zawieszeniu uległo także prawo do dodatku pielęgnacyjnego (1100zł. renta + 222,01zł. dodatek pielęgnacyjny). Wobec powyższego w/w jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 4337,82zł. (**decyzja k. 162/akta ZUS**).

Od powyższej decyzji w/w złożyła odwołanie. Wyrokiem z 24.09.2020r. we sprawie IV U 419/20, Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że M. P. nie jest zobowiązana do zwrotu dodatku pielęgnacyjnego za okres od lipca 2019 – grudnia 2019 (**prawomocny wyrok k. 22/akta IV U 419/20**).

Decyzją z 22.04.2021r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 22.07.1992r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz. U. z 1992r., nr 58, poz. 290 ze zm.), dokonał M. P. miesięcznego rozliczenia renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z przychodem uzyskanym w poszczególnych miesiąca w roku 2020. Ustalono, że przychód osiągnięty w poszczególnych miesiącach rozliczanego okresu, po uwzględnieniu8 dobrowolnej wpłaty na FUS, uzasadniał zmniejszenie albo zawieszenie świadczenia łącznie o 11.276,34zł. Wobec powyższego w/w jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 3874,56zł. (**decyzja/akta ZUS**).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przed organem rentowym oraz w sprawie IV U 419/20.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Jak wynika z przepisu art. 75 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020r., poz. 53), że dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia. Z powyższego przepisu wynika, że warunkiem uzyskania prawa do dodatku pielęgnacyjnego, prócz całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji lub ukończenia 75 lat, jest posiadanie uprawnienia do emerytury i renty. Oznacza to, że świadczenie to nie może być wypłacane osobie, która nie ma ustalonego prawa do emerytury albo renty. Uzyskanie przychodu w wysokości ponad 130% przeciętnego wynagrodzenia powoduje zawieszenie prawa do renty, a nie pozbawienie prawa do tego świadczenia - osoba jest nadal rencistą i ma uprawnienie do tego świadczenia. Skoro zatem mimo zawieszenia prawa do renty odwołująca nie została pozbawiona prawa do tego świadczenia, to mimo zawieszenia prawa do renty, błędne jest zawieszenie prawa do dodatku pielęgnacyjnego. Tutejszy Sąd przyłącza się do poglądu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z 27.04.2011r., że **zawieszenie prawa do renty nie powoduje zawieszenia prawa do dodatku pielęgnacyjnego**. Przywoływana ustawa rentowa w Rozdziale 2 pt. Zawieszanie lub zmniejszanie świadczeń stanowi, że prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu (art. 103 ust. 1). Zaś art. 104 ust. 7 stanowi, że prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Mimo że art. 3 ustawy rentowej zawiera definicję pojęcia świadczenie stanowiąc, że pojęcie to obejmuje emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rentę szkoleniową, rentę rodzinną, dodatek pielęgnacyjny,

dodatek do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej oraz zasiłek pogrzebowy, to w ocenie Sądu art. 103 i następne odnosi się do węższej kategorii świadczeń. Sformułowanie „prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu” wskazuje, że ustawodawca w rozdziale 2 zawarł regulacje dotyczące tych właśnie wybranych świadczeń. Błędny jest odczytywanie pojęcia świadczenie jako odnoszące się do dodatku pielęgnacyjnego, skoro ustawodawca w pierwszym z artykułów zawęził zakres normatywny rozdziału II tylko do emerytur i rent. Organ rentowy wywodząc z poglądu o nierozzerwalności prawa do dodatku z prawem do emerytury lub renty zasadę, że zawieszenie prawa do świadczenia głównego powoduje zawieszenie prawa do dodatku, pozostawał w błędzie. Zawieszone prawo nie jest prawem nieprzysługującym (odebrany). W literaturze przedmiotu podnosi się raczej, że jest ono raczej prawem z ograniczonym warunkiem zawieszającym (K. Kolasiński: Pojęcie i charakter prawny zawieszenia prawa do emerytury, Toruń 1971). Ubezpieczeni o nabytym prawie do renty nie mogą jedynie realizować swych uprawnień przez czas trwania przeszkody przewidzianej w ustawie, nie tracąc jednak prawa do pobierania świadczeń za okresy po ustaniu przeszkody (T. Zieliński: Ubezpieczenia społeczne pracowników. Zarys systemu prawnego - część ogólna, Warszawa-Kraków 1994) (**por.** wyrok SA w Szczecinie z 27.04.2011r., III AUa 666/2010).

Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 3.06.2008r. stwierdzając, że zawarte w art. 104 ust. 7 ustawy rentowej sformułowanie o zawieszeniu prawa do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie oznacza pozbawienia (nawet przejściowo) uprawnienia do tego świadczenia, a jedynie de facto wstrzymanie jego wypłaty na pewien czas (por. wyrok SN z 3.06.2008r. I UK 405/2007). Jako niezasadne jawi się zatem stanowisko, jakoby zawieszenie prawa do renty implikowało utratę prawa do dodatku pielęgnacyjnego z powodu utraty uprawnień do świadczenia głównego. Takiej wykładni przepisów przeczy także treść art. 75 ust. 1 ustawy rentowej, stanowiąc, że dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia. Ustawodawca posługuje się w nim bowiem pojęciem „osoby uprawnionej” do renty z tytułu niezdolności do pracy, które nie jest tożsame z pojęciem „osoby pobierającej” aktualnie takie świadczenie. Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy rentowej, prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Ustalenie prawa do świadczenia wymaga jednakże deklaratywnej decyzji organu rentowego indywidualizującej to prawo (art. 83 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), wydawanej na wniosek osoby zainteresowanej (art. 116 ust. 1 ustawy rentowej). Uprawnionym do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów ubezpieczeniowych jest zatem ten, kto spełnił wymagane ustawą warunki, co zostało potwierdzone decyzją organu rentowego, wydaną na wniosek osoby zainteresowanej. Nie budzi wątpliwości, że sytuacja skarżącej odpowiada opisanej powyżej, skoro spełniła warunki uprawniające ją do renty z tytułu niezdolności do pracy, co znalazło odzwierciedlenie w stosownej decyzji ZUS. M. P. jest więc osobą uprawnioną do renty z tytułu niezdolności do pracy w myśl art. 75 ust. 1 ustawy rentowej, czego nie może zmienić okoliczność, że od lipca 2019r. świadczenia tego nie powinna pobierać w związku z osiągnięciem przychodu. Zawarte w art. 104 ust. 7 ustawy o emeryturach i rentach sformułowanie o zawieszeniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy nie oznacza bowiem pozbawienia (nawet przejściowo) uprawnienia do tego świadczenia.

Sądowi Okręgowemu znana jest uchwała Sądu Najwyższego z 12.10.1999r. III ZP 7/99, w której SN stwierdził, że osoba niezdolna do samodzielnej egzystencji nie zachowuje prawa do wypłaty dodatku pielęgnacyjnego wówczas, gdy wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy podlega zawieszeniu w całości. Jednakże dotyczyła ona wykładni art. 21 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 2 nieobowiązującej już ustawy z 17 października 1991r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 1991 r. Nr 104 poz. 450, ze zm.), która utraciła moc z chwilą wejścia w życie przepisów obecnej ustawy rentowej. Zwraca uwagę sądu okoliczność, że w uchwale tej opierano się na gramatycznej wykładni przepisu, w szczególności sformułowaniu, że dodatek pielęgnacyjny przysługuje „do emerytury lub renty”. Art. 75 ust. 1 ustawy rentowej zawiera natomiast nowe ujęcie funkcji dodatku jako świadczenie przysługujące osobie „uprawnionej do emerytury lub renty” przy spełnieniu dodatkowych kryteriów z art. 75 ustawy. Powyższa zmiana terminologiczna nie pozwala na automatyczne i niepoparte wnikliwą i krytyczną oceną przyjmowanie wykładni przepisów obecnie nieobowiązujących. Jak już wskazano we wcześniejszej części

rozważań, dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do renty, a więc mającej ustalone do niej prawo, którego instytucja zawieszenia nie wyłącza.

Powyższy pogląd jest przedmiotem zainteresowania przedstawicieli doktryny prawa, wśród których znaleźć można stanowisko, zgodnie z którym po dniu 1 stycznia 1999r. (wejście w życie przepisów obecnej ustawy rentowej) **gramatyczne sformułowanie pojęcia „osoba uprawniona” nie przemawia za automatycznym wstrzymaniem wypłaty dodatku pielęgnacyjnego w przypadku analogicznych sytuacji odnoszących się do świadczenia podstawowego** (I. Jędrasik-Jankowska: Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego, tom 1, Warszawa 2006).

Nadto, wzmocnieniem powyższego stanowiska jest szczególny charakter dodatku pielęgnacyjnego, co wynika z faktu, że nie jest to świadczenie wchodzące w skład przychodu w rozumieniu art. 21 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (por. uchwała 7 sędziów NSA w Warszawie z 10.12.2009r. I OPS 8/2009). Nie podlega on opodatkowaniu i nie wykazuje się go w rozliczeniu rocznym, w odróżnieniu od przychodu uzyskanego z tytułu renty. Za rozdzielnym, niezależnym traktowaniem świadczenia rentowego i dodatku pielęgnacyjnego przemawiają też uregulowania dotyczące egzekucji komorniczej prowadzonej ze świadczeń emerytalno-rentowych. Dodatek pielęgnacyjny wyłączony został bowiem spod egzekucji sądowej (art. 833§6 k.p.c.) oraz administracyjnej (art. 10§4 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji), co przemawia za uznaniem go za świadczenie szczególne, wypłacane w pełnej wysokości, niezależne od zajęcia pozostałych źródeł utrzymania.

Całkowicie błędną była argumentacja ZUS, że zawieszenie prawa do renty, powodowało automatycznie zawieszenie prawa do dodatku pielęgnacyjnego.,

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.